

158. Tørvegravningsindustri ved Rævlingmose, Øgelund, Lille og Store Vorslunde

Rævlingmose er en højmose opstået på hedesletten syd for Karstoft Å. Ved mosens sydlige rand stikker en bakkeø-tunge frem og hæver sig op mod 10 meter over den afgravede højmosesflade. På denne bakkeø-rand lå de tre enestegårde: Øgelund, Lille Vorslunde og Store Vorslunde. I 1688 var Øgelund kun et bol på 1,28 tønder hartkorn, mens Store Vorslunde havde godt 7,5. Lille Vorslunde nævnes ikke på dette tidspunkt og blev måske først frastykket i 1700 tallet.

I løbet af 1800-tallet blev jorderne til de tre gårde yderligere udparcelleret, flere gårde kom til, som fortsatte opdyrkningen af bakkeøen. Tilbage lå en vidtstrakt højmosesflade, hvor enkelte blinde markveje førte ud, men uden væsentlige spor af tørveskær. Tørvegravningsindustrien tog fart under Første Verdenskrig og foregik med vekslende

intensitet helt frem til årene efter anden Verdenskrig. Arbejderne boede herude fra april til september, op til 500, i interimistiske huse, træskure eller en slags standardhuse, som arbejderne selv stillede op til dem og deres evt. familie. Andre boede til leje hos egnens beboere. En del arbejdere kom langvejs fra. Tyve mand startede om morgenen på en af gravepladserne. De havde en petroleumsmotor til tørveælteren, andre steder var opført et "værk," hvor drivkraften bestod af en dampmaskine. Alene i Vorslunde Mose var fire ælteværker og et utal af tørvepressere. Tørvne blev ad tipvognsspor kort til Give eller Blåhøj. I dag er der kun enkelte rester af højmosen. Området er afvandet af kanaler og grøfter, nogle steder afgravet og bevokset med pilekrat, andre fenner er opdyrket.

Ved Grønvang, Mosevang og Engbo opstod en lille samling gårde og huse ved nordkanten af den afgravede mose. Her findes et tørveindustrimiljø, hvor arbejdsplads og beboelse ligger over for hinanden, bl.a. tørveskur til briketfremstilling med delvis intakt maskineri. Over for forladt arbejderhus, beregnet til en familie, opført ved selvbyggeri af cement og malet. En del huse af denne type findes i området, flere er moderniseret

Krogbrogvej

Krogborgvej-Skolevej

Store Vorslunde landsby set fra øst

og bruges til helårsbeboelse.

Omkring enestegården Store Vorslunde er opstået en lille bebyggelse som følge af tørvegravningsindustrien med samling af fælles institutioner og service. En ældre skole, der blev erstattet med større skole, opført 1943 ved tømrer E. Enkelund. Den er nedlagt og overgået til andet formål. Børn i skolealderen gik i Store Vorslunde skole fra april til september. På dette tidspunkt var afmatningen i tørveindustrien så småt ved at sætte ind. Et frysehus ligger over for. På Vorslundevej 47 findes endnu et forladt tørvearbejderhus langs med en grusvej. Det er stærkt forfaldent. Indtil omkring 2000 lå der også et marketenderi på stedet.

Øgelund er en lille tørvegravningsbebyggelse opstået omkring enestegården af samme navn. "Byen" består af ca. otte huse på hver side af vejen. Heriblandt Forsamlingshus, opført 1915. Her holdtes bal for tørvearbejdere, medhjælpere og familie i sæsonen. Købmandshandel i en bygning over for forsamlingshuset, lukkede i 1985. Øgelund frysehus, købt af Give Egnens Museum i 1986, idet huset står intakt med sine frysebokse. Øgelund vandværk fra 1961, ligger bag ved forsamlingshuset.

Store Vorslunde Kirke